

Na návšteve u zemiakara Jána Komára

Pôvodne učiteľ matematiky Ján Komár sa k poľnohospodárstvu dostal na začiatku 90. rokov už ako 40-ročný. Oživil tak rodinnú tradíciu hospodárenia, ktorá siaha až do 18. storočia. Začínal s malou výmerou, ktorá dnes narástla na 750 hektárov. Nosným pilierom podnikania sú zemiaky, ktoré tvoria až 90% tržieb podniku. „V zemiakarstve sa bez ľudí momentálne nezaobídeme. Objavujú sa však nové technológie, ktoré by ľudí mohli suplovať, ale sú to len stroje, ktoré majú ešte svoje slabiny,“ hovorí v rozhovore poľnohospodár z okolia Prešova a majiteľ firmy Ján Komár s.h.r.

Čomu sa prioritne venujete vo vašom podniku?

Prakticky od začiatku svojho hospodárenia som sa dostal do špirály pestovania zemiakov. Postupne sa výmera zemiakov zvyšovala a posledných 7-8 rokov sa nám darí udržiavať ich výmeru na 250 ha. Intenzívne však pestujeme aj pšenicu a sladovnícky jačmeň a zvyšok sú predplodiny vhodné pre zemiaky rok pred ich výsadbou.

Venujete sa len konzumným zemiakom alebo aj sadbe?

Pestujeme aj sadby. Je to už asi aj 20 rokov dozadu, keď som začal množiť sám pre seba. Posledných 10 rokov však robím sadbu na výmere zhruba 30 ha aj pre množiteľskú spoločnosť.

Aké to má pre vás výhody?

Výhody to má také, že sa nemôžem hnevať na dodávateľa sadby, lebo si ju urobím sám. So sadbou som začal preto, lebo som ju kupoval každý rok na približne polovicu výmery. Zvyšok som sadiť s farmárskym sadivom – jednoročným, prípadne dvojročným. Keď som však videl, aký je v tom rozdiel, tak som už zostal výlučne pri certifikovanej sadbe, kde je kvalita porastu niekde úplne inde.

Zemiakarstvo je náročné na pracovnú silu. Kolko ľudí zamestnávate a darí sa Vám vo

Vašom regióne nachádzať zamestnancov?

Aktuálne máme 50 zamestnancov. Približne 10 zamestnancov robí na mechanizačnom pracovisku v Prešove. Na starosti majú ošetrovanie porastov a celkovo prácu na poliach. Ak mimo sezóny nemajú tolko práce, tak samozrejme vypomáhajú aj na neďalekom stredisku v Drienove, kde máme sklady a kde teda pracuje gro pracovníkov.

V zemiakarstve sa bez ľudí nezaobídeme. Preto zemiaky aj mnoho firiem nerobí. Musíte zamestnať veľký počet zamestnancov. Jednoducho ten ľudský faktor pri triedení a finalizácii je zatiaľ nezastupiteľný. Objavujú sa nové technológie, ktoré by človeka mohli suplovať, ale sú to len stroje, ktoré majú ešte svoje slabiny. Technologický pokrok postupuje závratným tempom a je len otázkou času, kedy ho aj začneme reálne využívať.

Momentálne cítime veľký rozmach umelej inteligencie, tak možno nás to v najbližších rokoch aj reálne čaká.

Ja verím, že to raz nastane. Hypoteticky, ak by sme do zberu zemiakov dostali technológiu – robotickú ruku, ktorá zemiak tak ako ľudská ruka uchopí zo zeme, vyhodnotí, do ktorej kategórie zemiak patrí a následne ho tam uloží, tak by to bolo vynikajúce. Nové technológie sú už na takýto spôsob zberu vyvinuté, len potrvá istý čas, kým sa dostanú do praxe za akceptovateľnú cenu. Dnes to klasický zberový stroj realizuje cez systém prútových pásov a rôznych rozdzružovadiel. Zemiak sa tým doslova obúcha možno aj 100 – 150-krát. Ja teda verím, že sa tak raz udeje a zemiak tak bude veľmi šetrne vybratý zo zeme sofistikovanými strojmi. Tieto technológie by sa vedeli následne využiť aj v skladoch pri triedení a balení produktu, čo prinesie koncovým spotrebiteľom vysokú kvalitu.

Aké máte skladovacie kapacity a aké objemy sa Vám darí produkovať?

Sklady sú s kapacitou 10-tisíc ton. Sú to staré priestory, ktoré sa ale podarilo rozšíriť a vieme do nich naložiť ešte ďalších 1500 ton produkcie. Za normálnych okolností robíme asi 34 ton na hektár, čo v našich prírodných podmienkach hodnotím ako dobrý výkon.

Máte ambíciu sa ešte rozširovať a kapacity navyšovať?

Momentálne sa už v našich priestoroch nevieme technologicky rozšíriť. Mohli by sme sa ešte zväčšiť, ale určite nemám v pláne budovať gigantickú firmu. Vedeli by sme využiť výkonnejšie linky a fungovať efektívnejšie. V rámci areálu máme ešte priestor na vybudovanie ďalšej haly, kde by sa

práve takáto moderná linka dala umiestniť. Na to sú však potrebné finančné stimuly.

Ale musím byť aj kritický. Do roku 2005 boli rozvojové projekty tiež dotované a vtedy som stihol zemiakareň vybaviť modernou technológiou. Ten systém poskytovania pomoci sa mi vtedy veľmi páčil. Nebolo to tak administratívne náročné ako dnes. Podali sme žiadosti a kto spĺňal základné podmienky, napríklad nemal nedoplatky a pod., získal podporu. Ak sa zistilo, že žiadatelia žiadajú viac, ako je možné z balíka podpory rozdeliť, tak sa percento podpory každému žiadateľovi rovnako znížilo. Ale aj tak to bola podpora a bolo to veľmi spravodlivé.

Aký problém vidíte v dnešnom systéme?

Ani tých 50% podpory z hodnoty projektu, ktoré dnes hypoteticky môžeme dostať, nemá len samé výhody. Výškou podpory sú často subjekty zvädzané k premršteným investíciám. Firmy majú veľké oči a stáva sa, že to „prepísknu“. Potom nedokážu splácať úvery a následne krachujú. Podstatným problémom však je veľká nespravodlivosť v rovnocennom prístupe podnikov k týmto dotačným zdrojom. Každý o tom vie, každý o tom hovorí, ale doteraz to nikto spravodlivo nevyriešil.

My sme za posledných 19 rokov nezískali ani euro. Podiel priamych platieb na tržbách nášho podniku je na úrovni 6-9 %. Podali sme 7-8 projektov, no neúspešne. Technologický rozvoj sme tak riešili výlučne z vlastných zdrojov. Kde je tu potom rovnosť šancí?

Zemiaky sú náročné na vodu, je okolie Prešova vhodným prostredím na ich pestovanie?

Hospodárime v Karpatskej kotline a tu sa v kľúčových obdobiach nejaké zrážky väčšinou vyskytnú. Mávame problém so žatvami, kedy nám zvykne často zapršať. Na jednej strane sa vtedy teším, že zemiaky dostávajú vodu, ale zároveň som nešťastný zo zberu obilia. Prestal som pestovať potravinárske pšenice, pretože to bolo mimoriadne náročné a hlavne rizikové. Venujem sa výlučne produkcii krmných odrôd. Sladovnícky jačmeň sa snažíme zberať vtedy, akonáhle je to možné, aby sme predišli znehodnoteniu. Samozrejme sme sa zaoberali aj možnosťou závlah, ale nemáme zdroje vody.

Vo Vašom odvetví sa veľa hovorí najmä o spájaní síl do odbytových organizácií. Aký máte na odbytovky názor?

Som vnútorne hlboko presvedčený, že odbytovky sú pre ekonomický úspech poľnohospodárskych subjektov veľmi dôležité. Do Zemiakarského obchodného družstva som vstúpil ešte v roku 2000, doteraz som tam a odbytujem. Je to obrovská pomoc. V tých rokoch družstvo zásobovalo veľký obchodný reťazec, kam sme dodávali 12,5 tisíc ton zemiakov ročne. Potom však prišli ďalšie obchodné reťazce a naša produkcia sa prerozdělila. No a tento rok sme vstúpili do Zeleninárskej organizácie výrobcov.

Neviem, prečo na Slovensku firmy nevyužívajú obrovské výhody odbytoviek. My na východe Slovenska máme vytvorené odbytové družstvo pre olejninu i obilninu. Nie je nás tam príliš veľa, ale ja si to veľmi pochvaľujem, pretože nemám žiadne starosti s odbytom našich produktov. Napríklad v rámci obilninárskej organizácie spolupracujeme s pivovarom vo Veľkom Šariši. V predošlom roku sme dodali spoločne 5-tisíc ton sladovníckeho jačmeňa za veľmi dobrú cenu, takže to má jednoznačné výhody. Odbytovka dokáže vybojovať na veľký objem produktu výbornú cenu, na druhej strane sa tu vytvárajú stabilné dodávateľsko – odberateľské vzťahy, ktoré sú pre producenta istotou, kde svoju produkciu umiestni. Je tu však veľmi dôležité dodržiavať veľmi korektné obchodné vzťahy v rámci členskej základne odbytovky a práve v tejto oblasti to trošku pokrívajú.